

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Історичний факультет
Кафедра історії Центральної та Східної Європи

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник декана
з науково-педагогічної та навчальної роботи
Тарас ПІЩЕНИЧНИЙ

«_____» _____ 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Нова та новітня історія Центральної та Південно-Східної Європи

галузь знань
спеціальність
освітній рівень
освітня програма

03 Гуманітарні науки
032 Історія та археологія
перший (бакалаврський)
Красзнавство, екскурсознавство та
історико-культурний туризм
обов'язкова

вид дисципліни

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2023/2024
Семестр	3
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	екзамен

Викладачі: Малацай Ірина Володимирівна, кандидат історичних наук, доцент, завідувач кафедри історії Центральної та Східної Європи, Руккас Андрій Олегович, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії Центральної та Східної Європи.

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

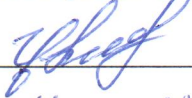
Пролонговано на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2023

Розробники: Малацай Ірина Володимирівна кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії Центральної та Східної Європи, Руккас Андрій Олегович кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії Центральної та Східної Європи.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. Кафедри історії Центральної та Східної Європи

 (Ірина МАЛАЦАЙ)

Протокол № 11 від «12» 06 2023р.

Схвалено науково-методичною комісією історичного факультету

Протокол від «25» 06 2023 року № 30

Голова науково-методичної комісії (Наталія ТЕРЕС)

ВСТУП

1. Мета дисципліни – сформувати у студентів цілісні знання з історії народів Південно-Східної і Центральної Європи у нову та новітню добу у взаємозв'язку та взаємозалежності з історичними явищами та закономірностями загального звитку людської цивілізації в межах Європи.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. *Володіти знаннями* з історії регіону давньої доби та середньовіччя;
2. *Вміти* застосовувати набуті знання для прогнозування суспільно-політичних процесів у межах регіону;
3. *Володіти елементарними навичками* джерельної критики, історичного аналізу, встановлення причинно-наслідкових зв'язків.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Дисципліна спрямована на визначення місця та ролі народів Південно-Східної Європи у світовому історичному процесі у нову та новітню добу, загальні закономірності та регіональну (субрегіональну специфіку) історичного розвитку; вивчення суспільно-політичних та соціально-економічних процесів в межах Південно-Східної та Центральної Європи та ролі й місця в ній видатних історичних постатей.

4. Завдання (навчальні цілі): формування у студентів вміння аналізувати й узагальнювати історичний матеріал, оцінювати найважливіші події та явища історії Південно-Східної та Центральної Європи в контексті світової; у результаті вивчення курсу студенти повинні *засвоїти* елементи науково-дослідної роботи, *вміти* оцінювати головні тенденції, динаміку, подій з історії народів Південно-Східної та Центральної Європи, самостійно всебічно аналізувати, оцінювати і висловлювати власні судження з розглянутих історичних проблем.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. Вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінюва ння та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумко - вій оцінці з дисциплі ни
Код	Результат навчання			
1.1	Знати історіографічну та джерельну базу з історії народів Південно-Східної та Центральної Європи нової та новітньої доби	лекція, самостійна робота, семінарське заняття	усне опитування, індивідуальне завдання	8%
1.2	Знати основні етапи в історії народів Південно-Східної та Центральної Європи нової та новітньої доби	лекція, самостійна робота, семінарське заняття	усне опитування, контрольна робота ЗМІ	10 %
1.3	Знати історію суспільно-політичних	лекція, самостійна	усне	7%

	та соціально-економічних процесів в межах Центральної та Південно-Східної Європи.	<i>робота, семінарське заняття</i>	<i>опитування</i>	
1.4	<i>Знати</i> головних дійових осіб, їх роль і місце в подіях нової та новітньої доби в межах регіону.	<i>лекція, самостійна робота, семінарське заняття</i>	<i>усне опитування, контрольна робота ЗМ2</i>	6%
2.1.	<i>Вміти</i> визначати характерні ознаки у розвитку Центрально-європейського регіону від середини XVII до початку XXI ст.	<i>лекція, самостійна робота, семінарське заняття</i>	<i>усне опитування, індивідуальне завдання</i>	8%
2.2.	<i>Вміти</i> пояснити особливості розвитку Південно-Східного регіону від середини XVII до початку XXI ст.	<i>лекція, самостійна робота, семінарське заняття</i>	<i>усне опитування</i>	7%
2.3.	<i>Вміти</i> систематизувати і узагальнювати потрібну інформацію щодо історії народів Південно-Східної та Центральної Європи від середини XVII до початку XXI ст.	<i>лекція, самостійна робота, семінарське заняття</i>	<i>усне опитування</i>	7%
2.4.	<i>Вміти</i> застосовувати набуті знання для визначення суспільно-політичних процесів у країнах регіону.	<i>семінарське заняття, самостійна робота</i>	<i>усне опитування</i>	7%
3.1.	Надавати обґрунтовані відповіді з проблемних питань, що вивчаються в межах дисципліни.	<i>Семінарське заняття, самостійна робота</i>	<i>усне опитування, екзамен</i>	20%
4.1.	Самостійно проводити порівняльний аналіз явищ та подій, робити висновки з історії народів Центральної та Південно-Східної Європи нової та новітньої доби.	<i>лекція, самостійна робота, семінарське заняття</i>	<i>усне опитування, екзамен</i>	20%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (не обов'язково для вибіркових дисциплін, які не входять до блоків спеціалізації)

Результатив навчання дисципліни (код)	1.1	1.2.	1.3.	1.4.	2.1	2.2	2.3.	2.4.	3.1	4.1
Програмні результати навчання (назва)										
ПРН1. Знати найважливіші факти історичного минулого українського народу і історії людства загалом, а також мати більш глибокі знання про певний період або проблему (в тому числі з	+	+	+	+	+	+				

краєзнавства, історико-культурного туризму та екскурсійної справи).										
ПРН2. Розуміти контекст і причини відповідних історичних подій та використовувати ці знання у професійній діяльності.						+	+	+	+	
ПРН13. Розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, Європи та світу, фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот, ефективно співпрацювати з носіями різних історичних та культурних цінностей.					+	+	+	+	+	+

7. Схема формування оцінки

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. Контрольна робота 1: РН– 1.2 - 8 балів/ 5 балів.*

Контрольна робота 2: РН 1.4 – 4 бали/ 7 балів.

2. Індивідуальне завдання 1: РН 1.1 – 6 балів/ 3 бали.

Індивідуальне завдання 2: РН 2.1 – 6 балів/ 3 бали.

3. Робота під час семінарських занять 1 ЗМ: РН 1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4 – 16 балів/10 балів.

Робота під час семінарських занять 2 ЗМ: РН 1.4, 1.2, 1.3, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4 – 20 балів/8 балів.

підсумкове оцінювання у формі іспиту

Іспит: 3.1, 4.1 – 40 балів/24 бали

* максимальний бал/ пороговий бал для отримання позитивної оцінки з відповідної форми контролю.

- форма оцінювання – екзамен;

- максимальна кількість балів, які може отримати студент – 40 балів;

Оцінюються такі результати навчання студента, як вміння встановлювати причинно-наслідковий характер окремих аспектів суспільно-культурного розвитку Центральної та Південно-Східної Європи, оцінити головні тенденції розвитку, динаміку та події в історії регіону.

- форма проведення екзамену – письмова, види завдань – завдання, які потребують розгорнутих відповідей;

- мінімальний пороговий рівень екзаменаційної оцінки, за якої екзамен вважається складеним – 24 бали.

Необхідна умова допуску до іспиту: здобувач не допускається до іспиту, якщо під час семестру набрав менше ніж 20 балів (критично-розрахунковий мінімум). Рекомендований мінімум допуску до іспиту **36** балів.

7.2 Організація оцінювання:

Контроль знань студента здійснюється за модульно-рейтинговою системою. Загальну кількість балів студента формують семестрові бали, отримані з усіх тем двох змістових модулів (бали, отримані за модульні контрольні роботи; бали, отримані за індивідуальне завдання (за підготовку рефератів, есе, презентацій); бали отримані під час усних опитувань.

Зміст курсу поділений на 2 змістових модулі. Кожний змістовий модуль включає в себе лекції, семінари, самостійну роботу студентів, які завершуються рейтинговим контролем рівня засвоєння знань програмного матеріалу відповідної частини курсу. У змістовий модуль 1 (ЗМ1) входять теми 1-8, у змістовий модуль 2 (ЗМ2) – теми 9-15.

Оцінка успішності знань студентів здійснюється в двох формах: семестрове оцінювання (контрольні роботи, усне опитування, індивідуальне завдання) і підсумкове оцінювання (екзамен).

Загальна сума балів – 100 балів (із них, семестрове оцінювання – максимум 60 балів; підсумкове оцінювання (екзамен) – максимум 40 балів).

<i>Змістовий модуль 1</i> Народи Південно-Східної і Центральної Європи у нову добу (друга пол. XVII – поч. XX ст.)			<i>Змістовий модуль 2</i> Народи Південно-Східної і Центральної Європи у новітню добу (поч. XX ст.- поч. XXI ст.)			<i>Екзамен</i>
30 балів (максимум)			30 балів (максимум)			
<i>Самостійна робота (індивідуальне завдання)</i>	<i>Семінари</i>	<i>Модульний контроль</i>	<i>Самостійна робота (реферат)</i>	<i>Семінари</i>	<i>Модульний контроль</i>	40 балів (максимум)
6 (максимум)	16 (максимум)	8 (максимум)	6 (максимум)	20 (максимум)	4 (максимум)	

Упродовж семестру оцінюється робота студента *під час кожного семінару* (доповідь, доповнення, участь у дискусії). Під час семінару студент має можливість досягти від 1 до 4 балів. Критеріями оцінювання відповіді студента під час семінару є:

- Повнота розкриття питання 1 бал;
- Логіка викладення 1 бал;
- Використання основної і додаткової літератури 1 бал;
- Аналітичні міркування, вміння робити висновки 1 бал.

Індивідуальне завдання (ІЗ) студент подає викладачеві на останньому семінарі кожного Змістового модулю, зокрема ІЗ 1 (друга декада жовтня) й ІЗ 2 (остання декада листопада). Критеріями оцінки індивідуального завдання студента є:

- глибоке розкриття проблеми, відображена власна позиція 2 бали;
- висновки самостійні та відповідають темі 2 бали;
- опрацювання широкого кола історіографії та її аналіз 2 бали.

Після завершення відповідно Змістового модулю 1 і Змістового модулю 2 проводяться **контрольні роботи** зокрема Контрольна робота 1 (друга декада жовтня) і Контрольна робота 2 (остання декада листопада). Завданням з КР ЗМ1 є розгорнута відповідь на 2 запитання, кожне з яких оцінюється максимум на 4 бали, а КР ЗМ2 містить 1 запитання, яке теж потребує розгорнутої відповіді й оцінюється максимум в 4 бали.

У випадку відсутності здобувача з поважних причин відпрацювання та перездачі модульних контрольних робіт здійснюються у відповідності до «Положення про організацію освітнього процесу в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка» (п. 7) від 31 серпня 2018 року.

Екзаменаційний білет містить два завдання, кожне з яких оцінюється в 12 балів та тестових завдань (16 завдань, кожне з яких оцінюється в 1 бал). Критеріями оцінювання відповіді є:

Відповідь повна, подане власне бачення проблеми	12-11
Відповідь повна, подане власне бачення проблеми та зроблені ґрунтовні висновки, проте наявні окремі незначні помилки при викладі фактичного матеріалу	10-9
Відповідь відображає знання фактичного матеріалу з питання	8-7
Відповідь фрагментарна, відображені лише деякі аспекти проблеми	6-5
Відповідь фрагментарна, наявні суттєві помилки при викладі фактичного матеріалу	4-3
Відповідь має значні помилки, або відсутня	2-0

При простому розрахунку отримаємо:

	Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Іспит	Підсумкова оцінка
Мінімум	18	18	24	60
Максимум	30	30	40	100

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно/ Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій і семінарських занять.

№ п/п	Назва теми	Кількість годин		
		лекції	семінари	самостійна робота
Розділ 1. Народи Південно-Східної і Центральної Європи у нову добу (друга пол. XVII – поч. XX ст.)				
1.	Тема 1. Історіографія з вивчення історії народів Центральної та Південно-Східної Європи в нову добу. Болгарські землі в складі Османської імперії (друга пол. XVII – перша пол. XIX ст.). Відновлення та становлення Болгарської держави (друга пол. XIX – 1914 р.)	1	1	4
2.	Тема 2. Сербі під владою Османської та Габсбурзької імперій у XVII – XVIII ст. Сербія на шляху до незалежності XIX-поч. XX ст.	1	1	2
3.	Тема 3. Чорногорія в другій пол. XVII ст. – 1914 р. Боснія та Герцеговина в другій пол. XVII ст. – 1914 р.	1	1	2
4.	Тема 4. Дунайські князівства друга пол. XVII – перша пол. XIX ст.). Становлення та розвиток Румунської держави др. пол. XIX ст. – поч. XX ст.	1	1	2

5.	Тема 5. Угорщина в умовах османського володарювання та розширення влади Габсбургів у Центрально-Східній Європі (друга пол. XVII – перша пол. XIX ст.). Утворення дуалістичної Австро-Угорської монархії.	1	1	4
6.	Тема 6. Словацькі землі у складі Австрійської імперії (друга пол. XVII – поч. XX ст.)	1	1	2
7.	Тема 7. Криза влади в Річі Посполитій та її поділи. Польські землі в складі Австрійської, Російської імперій та Пруссії (кін. XVIII – поч. XX ст.)	2	1	2
8.	Тема 8. Чеські землі під владою Габсбургів (друга пол. XVII – поч. XX ст.) Політика «освіченого абсолютизму».	1	1	2
9.	<i>Реферат з тем ЗМ1</i>	-	-	6
10.	<i>Контрольна робота з тем ЗМ1</i>	1		-
Розділ 2. Народи Південно-Східної і Центральної Європи у новітню добу (поч. XX ст.- поч. XXI ст.)				
11.	Тема 9. Історіографія з вивчення історії народів Центральної та Південно-Східної Європи в новітню добу. Країни Центральної та Південно-Східної Європи в роки Першої світової війни (1914–1918).	1	1	4
12.	Тема 10. Основні тенденції політичного та соціально-економічного розвитку країн Центральної та Південно-Східної Європи у міжвоєнний період.	1	1	2
13.	Тема 11. Країни Центральної та Південно-Східної Європи в роки Другої світової війни (1939–1945).	2	2	2
14.	Тема 12. Становлення тоталітарної системи в країнах Центральної та Південно-Східної Європи (друга половина 1940-х – початок 1950-х рр.).	1	2	4
15.	Тема 13. Основні тенденції політичного та соціально-економічного розвитку країн Центральної та Південно-Східної Європи у 1950–1980-х рр.	1	1	2
16.	Тема 14. Крах тоталітарних режимів у країнах Центральної та Південно-Східної Європи.	2	1	2
17.	Тема 15. Країни Центральної та Південно-Східної Європи у постсоціалістичний період.	1	2	2
18.	<i>Реферат з тем ЗМ2</i>	-	-	6
19.	<i>Контрольна робота з тем ЗМ2</i>	1		-
	ВСЬОГО	20	18	50

Загальний обсяг 90 год., в тому числі:
Лекцій – 20 год.

Семінари – 18 год.
Самостійна робота – 50 год.
Консультації – 2 год.

9. Рекомендована література:

Основна:

1. Адамс Дж. Геноцид. Вступ до глобальної історії. – К.: Дух і літера, 2019. – 696 с.
2. Єлавіч Б. Історія Балкан. ХХ століття. – К., 2004.
3. Зашкільняк Л.О. Історія Центрально-Східної Європи. – Львів, 2001.
4. Кріль М. Історія Словаччини / М. Кріль. – Львів, 2006.
5. Постоловський Р. М. Встановлення тоталітарних режимів у країнах Центральної та Південно-Східної Європи (1944-1953): хрестоматія / Р. М. Постоловський, Є. П. Пугач, С. Ю. Страшнюк. – Харків: БізнесІнформ, 2000. – 380 с.
6. Снайдер Т. Криваві землі. Європа між Гітлером і Сталіним. – К.: Лауріус, 2018. – 492 с.
7. Ротшільд Дж. Східно-Центральна Європа між двома світовими війнами. – К., 2001.
8. Чорній В. Історія Болгарії. – Львів, 2007.
9. Хрестоматія з історії західних та південних слов'ян. Т. 2: Нова доба: навч. посіб. для студентів ВНЗ / уклад. В. І. Яровий, О. С. Антонюк, І. В. Малацай, А.О. Руккас; за ред. В. І. Яровий. – Київ, 2016.
10. Яровий В. І. Історія західних і південних слов'ян (з давніх часів до ХХ ст.): Курс лекцій. – Київ, 2001.
11. Яровий В. І. Новітня історія Центральноєвропейських та Балканських країн ХХ століття: підручник. – Київ, 2005.

Додаткова:

1. Алексієвець Л. М. Новітня історія Польщі (1918-1939). – Київ, Тернопіль, 2002.
2. Баран З., Кріль М. Історія Югославії. 1918–1990. Текст лекцій. – Львів, 1997.
3. Вандич П. Ціна свободи. Історія Центрально-Східної Європи від середньовіччя до сьогодення. – Київ, 2004.
4. Гоменюк І. Провісники Другої світової. – Харків, 2017.
5. Дейвіс Н. Боже ігрище: історія Польщі. – Київ, 2008.
6. Дильонгова Г. Історія Польщі 1795-1990. – К., 2007.
7. Зашкільняк Л., Крикун М. Історія Польщі: Від найдавніших часів до наших днів. – Львів, 2002.
8. Коротка історія Угорщини. Ніредьгаза, 1997.
9. Мандрик І.О. Проблеми відновлення державності Угорщини на першому етапі дуалізму (1867-1890). – Ужгород, 1997.
10. Тейлор А.Дж.П. Габсбурзька монархія 1809-1918. Історія Австрійської імперії та Австро-Угорщини / Пер. з англ. – Львів, 2002.
11. Тищик Б.Й. Польща. Історія державності і права (Х-ХХІ ст.). – Львів, 2012.
12. Цьольнер Е. Історія Австрії: Пер. з нім. – Львів, 2001.
13. Вандич Пьотр. Ціна свободи. Історія Центрально-Східної Європи від середньовіччя до сьогодення https://chtyvo.org.ua/authors/Vandych_Potr/Tsina_svobody_Istoriia_Tsentralno-Skhidnoi_Yevropy_vid_Serednovichchia_do_sohodennia/